

1944, november 16. Žilina. — Hlásenie oblastného žandárskeho veliteľa hlavnému veliteľstvu žandárstva v Bratislave o priebehu porady šefa pohotovostného oddielu 13 bezpečnostnej polície a bezpečnostnej služby s predstaviteľmi štátneho aparátu a Hlinkovej gardy okresov žilinskej oblasti.

Hlásim, že dňa 12. novembra 1944 predvolal si šéf Sicherheitspolizei u. des SD. Einsatzkomando 13 — SS hauptsturmführer Schönemann so sídlom v Žiline okresných náčelníkov a okresných veliteľov HG okresov: Veľká Bytča, Kys. Nové Mesto, Čadca, Žilina a Turč. Sv. Martin, ďalej prednostu štátneho policajného úradu v Žiline Gallasa a vedením obl. žand. povereného npor. výk. Tučníka a prehlásil, že si vyhradzuje právo všetkej výkonnej moci vo veciach štátobezpečnostného, vojenskopolicajného a politického rázu a zakazuje všetkým orgánom prevádzkať zaistovanie osôb, vykonávanie domových prehliadok a pod. bez jeho povolenia.

Výnimky sú prípustné iba pri pristihnutí pri činu, ale i v tom prípade do 24 hodín po zakročení musí zakročujúci orgán jemu prípad hlásiť, prípadne zadržanú osobu odovzdať. Pokiaľ ide o Židov, týchto môže každý orgán zadržieť a dodať do koncentračného tábora v Seredi, zpráva o tom však jemu musí byť tiež podaná. Pokiaľ sa týka cigánov, na týchto platia dosiaľ platné predpisy.

Pri tejto príležitosti vyslovil šéf bezpečnostnej služby nem. brannej moci Schönemann svoju nespokojenosť s činnosťou slovenského žandárstva, že za celých 6 týždňov počas jeho pôsobenia v Žiline neobdržal od žandárov žiadnych správ.

Reagoval som na túto poznámku s poukazom na §§ 2 a 7 zák. o žand. a § 3 žand. služ. inštrukcie s tým, že žandárstvo v záležitosti vykonávania bezpečnostnej služby je oprávnené podávať zprávy iba predstaveným okresným úradom a vo veciach štátobezpečnostného, vojenskopolitického a politického rázu podáva zprávy ÚŠB. Na to menovaný znovu zdôraznil, že práva patriace do pôsobnosti ÚŠB náležia jemu a podávanie týchto správ bezpodmienečne vyžaduje.

Dotázal som sa menovaného, ako sa má žandárstvo zachovať, keď dostane príkaz na zaistenie niektorej osoby od jeho predstaveného úradu, prípadne ÚŠB; na to odpovedal, že tieto úrady musia sa s ním o postupe, poťažne pokiaľ sa týka zaistenia tej-ktorej osoby, vopred dohodnúť.

Napokon súhlasil s tým, aby žandárstvo aj naďalej podávalo zprávy cestou svojich nadriadených okresných úradov a žiadal, aby mu boli dávané odpisy trestných oznámení a správ o zatknutí aj z oboru trestnej právomoci súdnej, pokiaľ ide o závažnejšie trestné činy, aby vraj bol o všetkom podrobne informovaný.

Podľa ústnej úpravy, ktorá bola v tomto smere daná šéfom štátnej bezpečnosti p. O. Kubalom príležitostne porady na obl. žand. veliteľstve v Žiline dňa 7. novembra 1944, vyhradil si právo na zaistovanie osôb šéf štátnej bezpečnosti pre seba, čo je v rozpore s nariadením predstaviteľa bezpečnostnej služby nemeckej brannej moci Schönemanna a nastáva tu nesúlad.

Aby žandárstvo v tomto smere nenarazilo, je nezbytné potrebná patričná úprava v tejto veci.

Ďalej pre informáciu hlásim, že SS hauptsturmführer Schönemann pri tejto príležitosti nariadil, aby každá osoba, ktorá sa vráti od partizánov, či vojak alebo civil, hoci bol ktorýmkoľvek nemeckým vojenským veliteľstvom prepustený, musí sa znova hlásiť na miestnom nemeckom vojenskom veliteľstve v Žiline pod trestom smrti a z týchto osôb môže byť na slobode iba ten, kto obdržal vojenský prepúšťací

844 list vydaný veliteľstvom zajateckého tábora v Malackách. Za dodržania tohoto nariadenia činí žandárstvo a notárov osobne zodpovednými.

Niektorí okresní náčelníci (napr. v Žiline) z opatrnosti nedali vôbec písomnú úpravu ani notárom ani žandárstvu a nariadili vykonanie tohoto iba ústne okresnému žandárskemu veliteľovi. Toto nedostačuje a môžu sa v tejto súvislosti vyskytnúť komplikácie v neprospech žandárstva a je nanajvýš dôležité, aby vec bola usmernená celoštátne na príslušných miestach.¹

Na stráž!
Ved. obl. žand. vel. pover.
npor. výk. Tučník

AMS Praha. Nár. súd Bratislava, Onľud 6/46, Tiso a spol., zv. 7. Originál. Strojopis.

548

1944, november 17. Bratislava. — Bleskový ďalekopis šéfa pohotovostnej skupiny H bezpečnostnej polície a bezpečnostnej služby dr. Witisku veliteľovi bezpečnostnej služby a bezpečnostnej polície v Prahe s údajmi o partizánskom hnutí, o výsledkoch nacistickej akcie v priestore Poľana, o zmenách v ľudáckom aparáte, o budovaní domobrany a niektorých javoch na úseku slovenského hospodárstva.

Tajné!

Vec: Slovensko.

Príslušníci napadnutej banditskej brigády Jána Žižku, zadržaní na protektorátnych hraniciach vypovedali, že táto banda, ktorú tvorí 400 Rusov, má údajne veľkú vysielaciu. Pátrací oddiel wehrmachtu sa snaží zistiť presné stanovište. Asi 300-členná banda uskutočňuje prepady pri Makove. Skupina banditov z priestoru Huty sa najnovšie objavuje pod menom Suvorov, má asi 100 mužov, z toho veľký počet židov. Má údajne rádiostanicu. Pri Ružomberku chytili 17 amerických letcov, pravdepodobne agentov. Očistovacia akcia v priestore Poľany sa predbežne skončila. Podľa doterajších výsledkov: 1500 zajatých, 53 guľometov, 391 ručných strelných zbraní, 24 protitankových pušiek, 5 diel, skladište munície a spojovacích prostriedkov, väčšie množstvo munície a prístrojov.

Zvýšená činnosť bánd v priestore Sitno trvá.

Sústredovanie bánd na západnom Slovensku je čoraz zrejmejšie. Najmä okolo Žiliny zvýšená aktivita prevažne ruských bánd. Zhadzujú im zásielky zbraní a munície. Vedenie bánd začína s násilnými odvodmi. Podľa najnovších zistení majú zhromažďovací priestor pri Zvolene a získané sily sa presúvajú do GG. V okolí Kremnice je údajne zásobovacia stanica. Zo slovenskej strany sa prejavujú snahy znovu získať na svoju stranu protivníka, ktorý po porážke puču stratil istotu. Pred včerajším zasadaním parlamentu sa radil poslanecký klub Hlinkovej strany za prezidentovho predsedníctva o reorganizácii parlamentu a zozname poslancov. Ministerstvo obrany si hodlá pričleniť ozbrojenú finančnú stráž. Minister obrany Hašík rokuje s veliteľom pracovnej služby Mackom o utvorení jadra svetonázorove školeného dôstojníckeho sboru z veliteľov pracovnej služby v domobrane.

¹ V záhlaví spisu je rkp. poznámka príjemcu: „Hneď napísať dr. Witiskovi! Nik nemá práva takto zasahovať!“